

Høring av forslag til ny forskrift om skuddpremie i Rana kommune

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg for miljø, plan og ressurs		22.08.2024

Kommunedirektørens innstilling

Forslag til ny forskrift om skuddpremie i Rana kommune, sammen med begrunnelser og vurderinger, sendes på høring med seks ukers høringsfrist.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Under behandling av sak 60/2024 i kommunestyremøte den 19.06.2024 ble følgende vedtatt:

«Utvalg for miljø, plan og ressurs ber kommunestyret vurdere å videreføre ordningen med skudd-premie i kommunen. Herunder ber man også at kråke tas inn i ordningen med en tilmålt sum pr stykk.

Kommunedirektøren bes fremme en sak til politisk behandling der skuddpremie innføres, herunder også på kråke»

Rana kommune har utbetalt skuddpremie for felling av rødrev, mink og mårhund i mange tiår. Den forrige forskriften om skuddpremie ble vedtatt av kommunestyret i sak 16/2021. I samme sak vedtok kommunen å fjerne skuddpremien på kråke og ravn. Begrunnelsen for dette er at det er vanskelig å påvise så store skader av kråke og ravn i Rana at det gir grunnlag for skuddpremie. Vedtaket hadde en gyldighet på tre år og forskriften om skuddpremie i Rana ble opphevet 1. mars 2024.

Nordland Fylkeskommune har delegert myndighet til kommunene om å fastsette skuddpremie på viltarter som gjør skade i brev til kommunene av 20.11.2014. Overføringen av myndighet til kommunen har følgende betingelser:

- Før kommunen fatter vedtak om skuddpremie skal saken med vurdering sendes til Nordland fylkeskommune. Saken må inneholde kommunen sine begrunnelser for skadeomfang og skuddpremienivå og en vurdering i forhold til naturmangfoldlovens bestemmelser.
- For å sikre tilstrekkelig offentlighet omkring kommunens vedtak om skuddpremie skal dette fattes som en kommunal forskrift. Varigheten av kommunens vedtak skal være 3 år.
- Det er ikke anledning til å benytte statlige midler eller kommunens viltfondsmidler til skuddpremie.

Lowverk

Ordningen med skuddpremier er hjemlet i viltloven § 51:

”Skuddpremie kan bare fastsettes for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Fastsettelse av skuddpremie trenger godkjenning av fylkeskommunen eller den fylkeskommunen i samråd med direktoratet gir fullmakt.”

Med *skade* menes økonomisk betydelig skade, hovedsakelig på næringsvirksomhet. Ifølge naturmangfoldloven må skuddpremieordningen bestemmes innenfor rammene for bærekraftig forvaltning av viltarter. Det må alltid vurderes om artene det søkes om skuddpremie på, tåler økt jakt. Hvis de ikke tåler det, skal søknaden avslås, selv om artene utvilsomt gjør skade. Unntaket er skuddpremie på fremmede, uønskede arter.

Naturmangfoldloven § 18 åpner for uttak av vilt:

«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

a. for å beskytte naturlig forekommende planter dyr og økosystemer

b. for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom

....»

Vurdering

Det er gjort en vurdering av alle viltartene (rødrev, mink, mårhund, kråke og ravn) som det nå eller tidligere har vært skuddpremie på i Rana kommune. Kommunen antar at situasjonen for viltartene ikke har endret seg betydelig siden det forrige vedtaket om skuddpremie i 2021. Kommunen har derfor brukt de samme vurderingene som sist, med noen få oppdateringer.

Rødrev

Rødreven har jakttid fra 15.07 til 15.04 og det er dokumentert at den gjør skade. Skadene reven kan gjøre kommer inn under naturmangfoldloven § 18 bokstav a. *For å beskytte naturlig forekommende planter dyr og økosystemer.* Rødreven er en konkurrent til truede fjellreven. Den fortrenger fjellreven fra sine leveområder og overtar hiområder. Rødreven kan også jakte på fjellrevvalper og innføre sykdommer og parasitter. I handlingsplanen for fjellreven er økt jakt på rødrev et av tiltakene for å styrke fjellrevbestanden. Rana er ett av fjellområdene i Norge hvor det er satt ut fjellrev. Det er dermed viktig å holde rødrevbestanden på et lavt nivå i områdene som grenser til fjellområdene mot svenskegrensen.

De siste 60-70 årene har det vært nedgang i hønsefuglbestandene. Mest dramatisk er det for lirypa. 60 prosent av reirene til storfugl, orrfugl og lirype plyndres. Rødreven er den største røveren. Sammen med måren står de for 80 prosent av reirplyndringen. Det er forskere fra Høgskolene i Hedmark og Nord-Trøndelag, som ved å sette viltkamera på 400 reir, som har konkludert med dette.

Naturmangfoldloven § 18 bokstav b. åpner også for uttak av vilt, *for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein skog, fisk, vann eller annen eiendom.* Forskning fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) viser at rødreven tar flere lam på beite en tidligere antatt. Reindriftsnæringa har også et problem med tap av kalver til rødreven på våren.

Noen mener det er unødvendig å betale skuddpremie på rødreven siden det er jakttid på arten. For noen tiår tilbake var jakt på rødrev viktig på grunn av attraktive og godt betalte skinn. I dag får man knapt solgt et reveskinn. De få som jakter rev i Rana, kan fortelle at deres motivasjon for å drive jakta er et ønske om å holde bestanden nede, spenningen med jakta og til slutt skuddpremien.

Rødreven har ikke hatt naturlige fiender siden toppredatorene nesten ble utryddet. Det jaktes lite på rev i Rana og manglende jakt antas å være en av årsakene til at bestanden er blitt stor. En annen årsak til den store revebestanden i Rana, er en stabil mattilgang langs jernbanesporet på vinterstid. I en tid på året hvor de fleste viltarter sliter med å finne mat, er påkjørte elg en sikker matkilde.

Siste punkt for å argumentere for en skuddpremie på rødrevert er faren for spredning av sykdommer i tette bestander. Reveskabb har ført til store lidelser hos rødrevert og sykdommen kan også spre seg til hunder.

Jakt og ikke minst skuddpremie på enkelviltarter kan være konfliktfylt i noen miljøer. Rødreven har i manges øyne en egenverdi i seg selv og dermed rett til å leve. Det å bruke offentlig midler til å stimulere til økt jaktinnsats vil i noen øyne være feil. Det vises til jakttidsrammen og muligheten for å jakte og ikke minst ta vare på skinn, slik at jakta har en hensikt og ikke

bare bærer preg av avlaving. Rana kommune oppfordrer jegermiljøene til å arrangere kurs i revejakt og ikke minst hvordan man tar vare på reveskinn.

I dag betales det 500 kroner i skuddpremie for rødrev i Rana kommune. Det har vært en økning i antall utbetalte skuddpremier for rødrev etter at skuddpremien ble økt fra 200 kroner i 2021. Dette tyder på at skuddpremiesatsen på 500 kroner er tilstrekkelig for å motivere til økt jakt. Til sammenlikning har Alstahaug og Dønna 250 kroner, Rødøy og Narvik 500 kroner og Lurøy 800 kroner i skuddpremie. Argumentene for å vedta skuddpremie på rev er større enn argumentene mot.

Kommunedirektøren foreslår at skuddpremien for rødrev videreføres med 500 kroner per dyr.

Mink

Minken er en fremmed, innført art i Norge. I fremmedartslista 2023 er den plassert i kategorien *svært høy risiko* på grunn av at den er utbredt i hele landet, har et stort invasjonspotensial og har sterke negative effekter på mange arter, hvorav flere er truede eller nær truet. Forvaltningsmålet i naturmangfoldloven §5 gjelder ikke for fremmede arter. Det er laget en nasjonal handlingsplan mot mink med et mål om at minken skal bekjempes/utryddes i Norge. Det er jakttid på minken hele året, til og med i yngletiden. Den gjør stor skade mot sjøfugler og vadefugler. I Rana er problemet størst langs Ranfjorden og Sjona.

Rana kommune ønsker å bidra til bekjempelse av mink og foreslår at skuddpremien videreføres med 250 kroner per dyr. Denne summen ligger på samme nivå som flere andre kommuner i Nordland. Alstahaug har 200 kroner, Herøy og Dønna 250 kroner, Rødøy og Narvik 500 kroner og Lurøy kommune 800 kroner per mink.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre skuddpremien på mink med 250 kroner per dyr.

Mårhund

Mårhunden er en fremmed, uønsket art i Norge. I Fremmedartslista 2023 er den plassert i kategorien *svært høy risiko* på grunn av det store invasjonspotensialet og en middels økologisk effekt. Forvaltningsmålet i naturmangfoldloven §5 gjelder ikke for fremmede arter. Det er laget en nasjonal handlingsplan mot mårhund med et mål om at mårhunden ikke skal få etablere seg i Norge. Det er jakttid på mårhunden hele året, til og med i yngletiden. Før 2021 hadde ikke vært observert mårhund i Rana, men i løpet av de siste fire årene har det blitt utbetalt skuddpremie for seks mårhunder. Rana kommune ønsker å bidra til at mårhunden ikke får etablere seg og foreslår derfor å videreføre skuddpremien på 500 kroner per dyr. Til sammenlikning har Narvik kr. 500,- per mårhund.

Kommunedirektøren foreslår at skuddpremien for mårhund videreføres med 500 kroner per dyr.

Kråkefugler

Rana kommune vedtok å fjerne skuddpremien på ravn og kråke i 2021. Før dette ble det utbetalt skuddpremie for kråke og ravn, 30 kroner per fugl. Begrunnelsen for at skuddpremien ble fjernet var at det er vanskelig å bevise store skader av kråke og ravn i Rana. I sak 60/2024 har kommunestyret vedtatt at de ønsker at kråke skal tas inn i skuddpremieordningen igjen.

Kråke har jakttid fra 15.07 til 31.03 og ravn har jakttid fra 10.08 til 28.02/29.02. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin statusoversikt for jaktbart småvilt har hekkebestanden av kråke og ravn vært stabil i perioden 2010-2019. Ser man på perioden 1996-2019 har hekkebestanden av kråke vist en nedgang. I Sverige har kråke fått endret status fra livskraftig til nær truet på grunn av en nedgang i hekkebestanden. Menneskeskapte endringer har ført til et langt bedre næringsgrunnlag for kråkefugl, men dette kan til en viss grad være i ferd med å bli reversert. Tidligere var det store, åpne avfallsdeponier som tiltrakk seg store mengder kråkefugler.

Både kråke og ravn er reirpredatorer som kan forsyne seg av egg og unger fra andre arter. En stor bestand av kråkefugl vil føre til en større predatorbelastning for arter som er i nedgang enn om disse bestandene var store og livskraftige. Forskere fra Høgskolene i Hedmark og Nord-Trøndelag har studert reirplyndring hos hønsefugl (storfugl, orrfugl og lirype) med viltkameraovervåkning i årene 2009-2014. Viltkamerabildene viser at det er rev og mår som er de viktigste reirpredatorene. I motsetning til tidligere antakelser, basert på arbeid med kunstige reir, observerte forskerne at verken kråke eller ravn predaterte reir. Selv om det er mulig at kråkefugl predaterer hønsefuglreir, skjer dette trolig langt sjeldnere enn tidligere antatt.

Forskere ved Percy FitzPatrick Institute of Ornithology i Cape Town har samlet over 40 studier av kråkefugler og deres effekt på andre fuglearter. Konklusjonen fra disse studiene var at det blir ikke større bestander av andre arter om kråkene fjernes. Det kan se ut som om kråkebestanden i Rana er stor når man ser en flokk på over hundre individer over Mo. Dette er naturlig adferd for kråkene som samles i flokker og overnatter sammen i skogholt for felles beskyttelse.

Kråke og ravn kan angripe husdyr, ved å punktere øyer og drepe lam og reinkalver. Dette er kjent fra andre kommuner, men det er ifølge Statens naturoppsyn er dette dokumentert kun få ganger i Rana.

Uttak av ravn i fjellet kan ha negative effekter for jaktfalken som er avhengig av intakte ravnereir for å kunne hekke. Det er registrert tilfeller hvor jaktfalk ikke har gått til hekking grunnet mangel på tilgjengelig hekkeplass i form av ravnereir (NINAs statusoversikt for jaktbart småvilt).

Målet med naturmangfoldloven § 5, er å sikre at alle arter skal forekomme i naturlige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Kråke og ravn har sin naturlige plass i økosystemet, de fungerer som renovasjon i naturen og bestandene er ikke urovekkende store. Kråke og ravn hevder territorier og det er derfor et begrenset antall par som kan hekke. Skytes et slikt revirhevdende par, rykker yngre kråker og ravner inn som ikke har så store krav til størrelsen på reviret.

Kommunedirektøren mener det er vanskelig å bevise så store skader av kråke (og ravn) i Rana at det gir grunnlag for skuddpremie etter viltloven § 51 eller naturmangfoldloven § 18. Kommunedirektøren foreslår derfor å ikke innføre skuddpremie på kråke (og ravn).

Økonomi

Rana kommune har hatt en skuddpremieordning i mange tiår. Utgiftene har økt gradvis etter at kommunen økte skuddpremiesatsene i 2021. Den gjennomsnittlige utgiften de fire siste

årene (2021 - mai 2024) har vært 63625 kroner per år. I 2024 er det så langt utbetalt 79 000 kroner. De økte utgiftene skyldes både økte skuddpremiesatser og en økning av felte dyr.

De siste fire årene har det blitt utbetalt skuddpremie for

- 480 rødrever
- 46 minker
- 6 mårhunder

Den største utgiften i disse årene har vært skuddpremie for rødrev, med et gjennomsnitt på 60 000 kroner per år. Til mink og mårhund er det utbetalt et gjennomsnitt på henholdsvis 2875 kroner og 750 kroner per år.

Skuddpremieordningen blir utbetalt fra drift på seksjon for miljø og landbruk. Kommunen kan ikke bruke statlige midler eller kommunens viltfondsmidler til skuddpremie. Dette presiseres av fylkeskommunen i brevet til kommunene den 20.11.2014. Hvis utgiftene blir vesentlig høyere enn det de er i dag, må det bevilges ekstra midler til dette.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler å videreføre skuddpremieordningen for rødrev, mink og mårhund. Etter at skuddpremiesatsene ble økt i 2021 har vi sett en klar økning i felte dyr. Kommunen vurderer derfor at satsene er tilstrekkelig for å motivere til jakt på rødrev, mink og mårhund og at det ikke er nødvendig å øke satsene.

Kommunedirektøren anbefaler ikke å innføre skuddpremie på kråke (og ravn) igjen. Det er vanskelig å bevise så store skader av kråke (og ravn) i Rana at det gir grunnlag for skuddpremie etter viltloven § 51 og naturmangfoldloven § 18.

Saken med begrunnelse, vurderinger og forslag til ny forskrift om skuddpremie i Rana kommune sendes på høring til de relevante partene, inkludert Nordland fylkeskommune. Etter høringen vil forslag til forskrift legges fram for politisk behandling i kommunestyret.

Forslag til ny forskrift

§1. Rana kommune utbetaler skuddpremie for rødrev (*Vulpes vulpes*), mink (*Mustela vison*) og mårhund (*Nyctereutes procyonoides*) som felles innenfor Rana kommunes grenser.

§2. Personer som krever skuddpremie skal dokumentere det felte viltet. Som dokumentasjon må personen vise fram alle labbene fra individet, huden av flådde dyr eller hele dyret. Kravet skal gjøres på eget skjema og fellingsstedet skal beskrives.

§ 3. Skuddpremie kan kun kreves innenfor den lovlige jakttiden for den gjeldende arten. Skuddpremiesatsene i Rana kommune er:

- Rødrev kr. 500,-
- Mink kr. 250,-
- Mårhund kr. 500,-

§ 4. Kadaver av mink kan inneholde forhøyede konsentrasjoner av miljøgifter og skal ikke gjøres tilgjengelig for åtseletere.

§ 5. Skuddpremie finansieres over driftsbudsjettet til seksjon for miljø og landbruk.

§ 6. Forskriften trer i kraft ..... og er gjeldende til .....